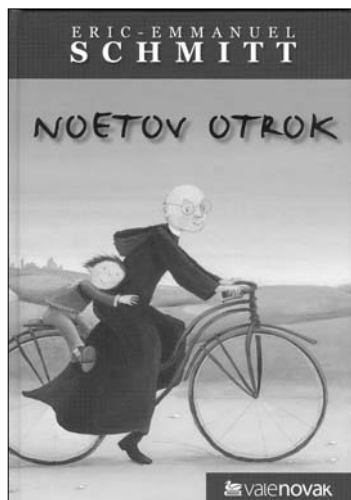

**Eric-Emmanuel
Schmitt
Noetov otrok**

Ljubljana: Vale-Novak,
2005.

Prevod: Maja Novak

V zadnjem desetletju je postal Eric-Emmanuel Schmitt eden najbolj branih piscev v francoskem jeziku. Po študiju klavirja in doktoratu iz filozofije se je posvetil poučevanju, vendar ga je zaradi velikega uspeha na odru in pri bralcih opustil in se povsem posvetil pisanju. Njegova dela so prevedena v več kot trideset jezikov, v več kot štiridesetih državah so bile uprizorjene njegove drame. Največjo naklonjenost bralcev in vrsto uglednih nagrad mu je prinesel *Cikel nevidnega*, znotraj katerega je izšel tudi *Noetov otrok*.

V *Ciklu nevidnega* se Eric-Emmanuel Schmitt dotika vere. In čeprav nam *Gospod Ibrahim in cvetovi iz Korana*

spregovori o sufizmu (islamskem spiritualizmu), *Oskar in gospa v rožnatem zretu* v svet z očmi katolikov, *Noetov otrok* pa je preganjan Jud, nam vse tri zgodbe z enako lahkoto prirastejo k srcu, saj z iskrenimi otroškimi vprašanji sežejo onkraj verskih resnic do same božje ljubezni. Ljubezni, katere najboljši pričevalci so odrasli, ki Schmittovim otrokom poskušajo Boga približati. Eric-Emmanuel Schmitt je zapisal, da so v vsaki religiji vedno mistiki tisti, ki so nam zelo blizu. V njegovih delih so mistiki otroci. Otroci, ki postavljajo najbolj nezaslišana vprašanja, trmasto iščejo resnico in instinktivno prepoznajo bistvo.

Eden teh otrok je Jožef, sedemletni sin judovskega krojača in materin ljubljencek, ki ga iz kletnega stanovanja v Bruslju pred aretacijo med nacistično okupacijo reši oče Pons. Mladi duhovnik v podeželskem katoliškem internatu med gojenci skriva judovske otroke. Jožef dobi ponarejene dokumente, izmišljeno preteklost in katekizem. Ko prvič stopi v katoliško cerkev, ga ta povsem prevzame. Otrok, ki ga starši niso vodili v sinagogo, med čarobnimi vitraži in visokimi stebri začudeno čaka, kdaj bo vstopil Bog. Ko pa zadonijo orgle in zadiši po kadilu, božjo navzočnost omamljen začuti v zraku, ki ga obdaja in drhti v soju sveč. Biti Jud sedemlet-

nemu otroku nevernih staršev pomeni le, da mora živeti v laži, da je preganjan in odtrgan od družine. Očaran nad katoliškim obredjem in podobicami Marije – Matere naenkrat zasluti možnost za varno in normalno življenje. Zato je besen in razočaran, ko oče Pons ne deli njegovega navdušenja ob novici, da bi se rad spreobrnil v katoličana. Z otroško radovednostjo in predrznostjo se kmalu dokoplje do skrivnosti očeta Ponsa, ki po svojih močeh skuša rešiti ne le judovsko ljudstvo, temveč tudi njihovo vero in izročilo. V ta namen v kripti pod kapelo – svoji “Noetovi barki” – skriva zbirko judovskih molitvenikov, svetinj, gramofonskih plošč s pesmimi v jidišu in zvitke Tore, ki jo študira v nočnih urah. Jožef postane njegov učenec, pa tudi zaupnik. Dnevi v internatu jima minevajo med skupimi obroki, zabavnimi in manj zabavnimi zapleti, strahom pred gestapom in skrivnim učenjem judovskih nauk.

Učne ure hebrejščine za klenjenimi vrati bistrourni otrok izkoristi za zastavljenje teoloških in filozofskih vprašanj. Kdo ima prav, Judje ali kristjani? Zakaj nam na to vprašanje ne odgovori kar Bog sam? Če si pobožen in dober človek, bo Bog dopustil, da se ti zgodi kaj hudega? Oče Pons skozi njune pogovore ponovno odkriva svojo vero, pa tudi nova vprašanja. V svojem

omahovanju se počuti ne vrednega Kristusa, v isti sapi pa podvomi v smiselnost krščanske zapovedi ljubezni. V očeh svojega mladega zaupnika postane nekakšen Poncij Pilat, zbegani posrednik med Judi in kristjani, poštenjak, ki se ne zna odločiti. V očeh katoliškega bralca pa dragocen lik, ki nas prisili ponovno razmisliti osebno vero, pa naj se z njim strinjamo ali ne.

Užitek ob branju poveča vrsta barvitih stranskih likov, od judovskega najstnika Rudija, ki varljivi občutek varnosti išče v zavračanju šole in učenja, do gospodične Marcelle, vaške lekarnarke in zagrizene ateistke, ki skriva dobro srce.

Med ganljivimi in napetimi prigodami judovskega dečka se znajde tudi "cankarjanski" trenutek, ko Jožef na mimovozečem traktorju uzre svojega očeta. Leta, ki jih je preživel ločen od staršev, so bila kljub hudemu lepa, vseeno pa se je v njem nabiral gnev do njiju, ki sta ločitev dopustila. Druga plat občudovanja in idealiziranja očeta Ponsa se pokaže kot zaničevanje šibkosti in nesposobnosti lastnega očeta. Očetova nenavzočnost Jožefu na neki način ustreza, saj ga je oče Pons nadomestil in presegel. Zato se ob srečanju potuhne. Sprva srečen, da se je očetu izognil, se svojega dejanja počasi začne sramovati in po koncu vojne, v pričakovanju novic o starših,

ju spet začne ljubiti, podžgan z očitki vesti. Vendar se zgodba ne konča z nedopovedljivo srečo ob ponovni združitvi družinice. Razočaran nad spremenjenim očetom in nad praznino novega domovanja se Jožef še enkrat vrne po nasvet očeta Ponsa, ki mu pomaga, da se sooči z odgovornostjo preživelega Juda in sprejme svoje poslanstvo.

Petdeset let po vojni Jožef kljub strastnemu preučevanju vere prednikov ni našel tiste božje bližine, ki jo je sedemleten začutil v podeželski cerkvi. Svojo zgodbo konča s kritično mislijo o mladi judovski državi, ki tej ljubki pripovedi doda pečat aktualnosti, a brez politične pretenzije.

Cikel nevidnega, in znotraj cikla *Noetov otrok*, je v več pogledih osvežujoče branje. Današnjemu bralcu, ki je priča sistematičnemu izrivanju religije iz javnega življenja, oholim žalitvam verskih čustev in vedno večji napetosti med pripadniki različnih religij, ponudi protagoniste, ki se ne boje religij v njihovi različnosti. Konfliktom se izogibajo s spoštovanjem te različnosti in s poglobljanjem znanja in razumevanja. Ko želi Jožef od njega dokončne in absolutne odgovore, mu oče Pons odgovori: "Jožef, ti bi rad vedel, katera od obeh ver je prava. Nobena! Nobena vera ni prava ne napačna, vsaka ti ponuja le način življenja". Kar je na prvi pogled za

katoliškega duhovnika problematičen pogled, da liku očeta Ponsa izjemno širino - prav to, kar današnji svet tako nujno potrebuje.

Ajda Kristina Trontelj